

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 23 lutego 2023 r.

BADK.DPK.133.168.2022 MK

P10-91/22	Data wpływu petycji 23 grudnia 2022 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 22 lutego 2023 r.

ŚWIADCZENIA RODZINNE

TEMAT

**DODATEK DLA OWDOWIAŁYCH EMERYTÓW
LEGITYMUJĄCYCH SIĘ CO NAJMNIJ 45-LETNIM
STAŻEM MAŁŻEŃSKIM**

WNOSZACA PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą przyznania emerytom (wdowom, wdowcom) legitymującym się co najmniej 45-letnim stażem małżeńskim prawa do dodatku w wysokości 300 złotych miesięcznie lub jednorazowej gratyfikacji finansowej wypłacanej każdego roku dożywotnio.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEJ PETYCJE:

Autorka petycji wnioskuje, aby wprowadzić dodatkowe świadczenie pieniężne dla owdowiałych emerytów, którzy legitymują się co najmniej 45-letnim stażem małżeńskim i dłuższym. Świadczenie mogłoby być wypłacane w wysokości 300 złotych miesięcznie lub w formie jednorazowej gratyfikacji finansowej wypłacanej każdego roku dożywotnio, w kwocie zaproponowanej przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji.

W uzasadnieniu wnosząca petycję podniosła argument, że nie należy wykluczać małżonków owdowiałych, skrzywdzonych przez los po stracie ukochanej osoby. Muszą oni utrzymywać się z jednej emerytury (w tym zakupić leki, opłacić rehabilitację i zaspokoić inne bieżące potrzeby), co stawia ich w dużo gorszej sytuacji niż małżeństwa gospodarujące wspólnie.

W opinii autorki petycji, osoby ze stażem małżeńskim 45+ zasługują na uznanie, powinny być stawiane za wzór dla innych rodzin.

W uzupełnieniu do petycji (z 2.02.2023 r.) autorka doprecyzowała, że wnosi o to, by przy realizacji postulatu petycyjnego ustawodawca nie brał pod uwagę kryterium dochodowego wnioskującego. Jego przyjęcie, mogłoby tylko wzbudzić żal i niepotrzebne emocje wśród ubiegających się o wypłatę świadczenia starszych osób po ciężkich przeżyciach. Jednakże, gdyby kryterium dochodowe uznano za element niezbędny do uzyskania świadczenia, wnosząca petycję proponuje by było ono ustalone na poziomie do dwukrotności przeciętnej emerytury brutto w danym roku, gdyż co roku jest ona waloryzowana. Wówczas kryterium dochodowe będzie zwiększało się każdego roku.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 18 stanowi, że małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa (art. 67 ust. 1).

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504) określa: warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, zasady ustalania wysokości świadczeń, a także zasady i tryb ich przyznawania oraz wypłaty.

W art. 3 ustawy określone zostały świadczenia, które przysługują ubezpieczonym lub członkom rodziny pozostałym po ubezpieczonym albo osobie uprawnionej do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Należą do nich:

- 1) emerytura;
- 2) renta z tytułu niezdolności do pracy (w tym renta szkoleniowa);
- 3) renta rodzinna;
- 4) dodatek pielęgnacyjny;
- 5) dodatek do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej;
- 6) zasiłek pogrzebowy.

Za emeryta uważa się osobę mającą ustalone prawo do emerytury. Emerytura jest świadczeniem, które przysługuje z tytułu własnej pracy i jest wypłacana wyłącznie osobie uprawnionej do tego świadczenia.

W myśl art. 101 ustawy, uprawnienie do świadczeń nie przysługuje gdy którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania tego prawa ustanie lub w związku ze śmiercią osoby uprawnionej.

Ustawa z dnia z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615) w art. 1 określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń

Do katalogu świadczeń rodzinnych (określonego w art. 2) zalicza się:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- 3) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a (jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka);
- 3a) świadczenia wypłacane przez gminy na podstawie art. 22b (dodatkové świadczenia

na rzecz rodziny);

4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;

5) świadczenie rodzicielskie.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Do Sejmu RP 21 stycznia 2022 r. wpłynęła petycja w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w zakresie świadczenia pieniężnego dla małżeństw z długoletnim stażem. Komisja do Spraw Petycji po zasięgnięciu opinii Biura Analiz Sejmowych oraz po przeprowadzeniu dyskusji, postanowiła uchwalić dezyderat skierowany do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie analizy możliwości wprowadzenia przedmiotowego świadczenia oraz jego ewentualnych skutków finansowych.

Ministerstwo reprezentowane przez Barbarę Sochę, podsekretarza stanu, w odpowiedzi na dezyderat (nr pisma BPD-I.059.6.2022 MW z 12.10.2022 r.) przyznało, że uhonorowanie długoletnich związków małżeńskich, co do zasady należy uznać za pozytywny aspekt. Odnosząc się do kosztów proponowanego świadczenia, przedstawione zostały następujące wyjaśnienia. Na podstawie aktów stanu cywilnego (stan na 21 września 2022 r.), oszacowana została liczba związków małżeńskich z określonym stażem oraz przewidywany koszt wypłaty jednorazowego świadczenia 500+.

W przypadku małżeństw z poszczególnymi stażami koszty przedstawiałyby się następująco:

- 40-letnim – 156,7 tys. małżeństw koszt wyniósłby około 78 350 tys. zł;
- 45-letnim – 137,3 tys. małżeństw koszt wyniósłby 68 650 tys. zł;
- 50-letnim – 97,3 tys. małżeństw koszt wyniósłby 48 800 tys. zł;
- 55-letnim – 47,2 tys. małżeństw koszt wyniósłby 23 600 tys. zł;
- 60-letnim – 21,7 tys. małżeństw koszt wyniósłby 10 850 tys. zł;
- 65-letniego – 7,6 tys. małżeństw koszt wyniósłby 3 800 tys. zł.

Przedstawicielka resortu zwróciła uwagę na fakt, że wraz z postępującym wiekiem bardzo często dochodzi do tzw. singularyzacji starości, której wyrazem jest wysoki odsetek osób starszych prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe. Dodatkowo, istotna część ludzi starszych pozostaje bez małżeństwa, z różnych przyczyn, często od nich niezależnych.

Osoby starsze samotne są w dużo trudniejszej sytuacji osobistej niż osoby żyjące w długotrwałym związku małżeńskim, chociażby ze względów finansowych. W obszarze wsparcia finansowego osób starszych ważną rolę ogrywają działania podejmowane

w zakresie usług dla seniorów oraz dodatkowych świadczeń z pomocy społecznej, które są przekazywane w zależności od sytuacji materialnej.

Komisja do Spraw Petycji **16 listopada 2022 r.** przyjęła odpowiedź Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na dezyderat nr 275 i zakończyła prace nad petycją.

INFORMACJE DODATKOWE:

Jak podnosi się w doktrynie, w gestii ustawodawcy leży określenie rodzajów świadczeń przyznawanych w ramach zabezpieczenia społecznego, ich charakteru (ubezpieczeniowego czy pomocowego), zasad ich nabywania oraz ich wysokości. Jednak regulacje ustawowe muszą być ukształtowane w taki sposób by, uwzględniały zarówno istniejące potrzeby jak i możliwości ich zaspokojenia.

W petycji nie zostały wskazane źródła finansowania wnioskowanego świadczenia.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz